

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว และสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสมโดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างในระบบต่างๆภายในประเทศให้มีศักยภาพแข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์สร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆได้อย่างรู้เท่าทันยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกันโดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิตเริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็งมีทักษะชีวิตพัฒนาสมรรถนะทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพสร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็งด้วยการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชนมีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอนมีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชนเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ฟื้นฟูพัฒนาใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการรวมทั้งการสร้างกลไกในการ

ปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่10.2548 : 12-14)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ห้องสมุดประชาชนพิพิธภัณฑ์หอศิลป์สวนสัตว์สวนสาธารณะสวนพฤกษศาสตร์อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพมาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานความเป็นไทยความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติมาตรา 29 ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2548 : 13-17)

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพมาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นและมาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้านองค์กรทางศาสนาสถาบันทางวิชาการและองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน(สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.2549 : 10-12)

สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดมาตรฐานผู้เรียนมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดภารกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับนักเรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.2549 : 6- 8)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น สำหรับดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยพลโลก คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ทั้งนี้ การที่จะดำเนินการให้บรรลุตามเจตนารมณ์ดังกล่าวนั้น ต้องอาศัยการจัดห้องเรียนแห่งความสุข (ชนันท ชาติทอง. 2552 : 3-4)

จากการศึกษาข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงพบว่า โรงเรียนยังขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนไม่มีแนวปฏิบัติหรือแนวทางการดำเนินการเรื่องแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโรงเรียนเน้นการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการใหญ่ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ครุยังขาดความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และไม่ทราบว่า จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงไม่ได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มี

ความหลากหลายอาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระดับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองชุมชน และสังคมว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีคุณลักษณะเป็นที่ยอมรับของสังคมด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เพียงพอและมีประสิทธิภาพนักเรียนได้เรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตามความต้องการความสนใจและความถนัดจนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และนำผลการศึกษาที่ได้เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนหรือปรับปรุงแก้ไขวิธีการใช้และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารต่อไป

ปัญหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาของการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารเป็นอย่างไร
3. ผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโพนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ทำให้ทราบ สภาพและปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

2. ทำให้ทราบ แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

3. ครูผู้สอนในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

4. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศสำหรับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีความสนใจที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ เพื่อที่จะพัฒนางานด้านอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้ คือ

1. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย แบ่งเป็น

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 14 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย คือ ครูสายผู้สอนโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ปีการศึกษา 2555 ที่สนใจทำวิจัย เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำนวน 1 คน

1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ กลุ่มครูสายผู้สอน โรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารจำนวน 13 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มตัวแทนนักเรียนโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ปีการศึกษา 2555 จำนวน 85 คน

1.2.2 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆของโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีจากการเลือกแบบจำเพาะเจาะจงจากคณะกรรมการสถานศึกษา ฝ่ายบริหารของโรงเรียน จำนวน 8 คน

1.2.3 กลุ่มผู้นิเทศคือกลุ่มครูสายผู้สอนโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 5 คนที่มีความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ นายสมถัน โทจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ นายชิตวร วัจวงศ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ นางปรีชณี วัจวงศ์ หัวหน้าฝ่ายงบประมาณ นายนราวัฒน์ เชี่ยวชาญวิเศษย์ หัวหน้าฝ่ายบุคคล และนางสาวเจนจิรา อุบุญญ์ ผู้วิจัย

1.2.4 วิทยากรคือผู้ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน” จำนวน 1 คนคือ นายสุรศักดิ์ ใจคง ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2. ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนดังนี้

2.1 แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

2.1.1 ห้องสมุด

2.1.2 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1.3 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

2.1.4 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.1.5 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม

2.1.6 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

2.1.7 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

2.1.8 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

และเทคโนโลยี

2.1.9 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2.1.10 ห้องศูนย์การเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.1.11 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

2.2 แหล่งเรียนรู้ด้านส่งเสริมวิชาการ

2.2.1 ห้องดนตรี

2.2.2 ห้องพยาบาล

3. ขอบเขตกระบวนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปเป็นขอบเขตในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไว้ 3 แนวทางคือ

3.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความรู้

3.2 ประชุมวางแผนการดำเนินงาน

3.2 การนิเทศภายในให้ความช่วยเหลือโดยกลุ่มผู้นิเทศ

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะดำเนินการ ดำเนินการวิจัยในระหว่างเดือนมิถุนายน 2555 – พฤศจิกายน 2555 รวมระยะเวลา 6 เดือน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยวงรอบที่ 2 จำนวน 1 เดือน ระหว่างวันที่ 3-31 ธันวาคม 2555

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ตามแนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart (Kemmis and Taggart, 1998; อ้างถึงในองอาจนัยพัฒน์, 2551 : 301-303) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยดำเนินการด้วยการปฏิบัติ 4 ขั้นตอนดังนี้

5.1 ขั้นการวางแผน (Planning) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาาร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไข ตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหาและนำปัญหานั้นมากำหนดแนวทางในการแก้ไขอย่างไร

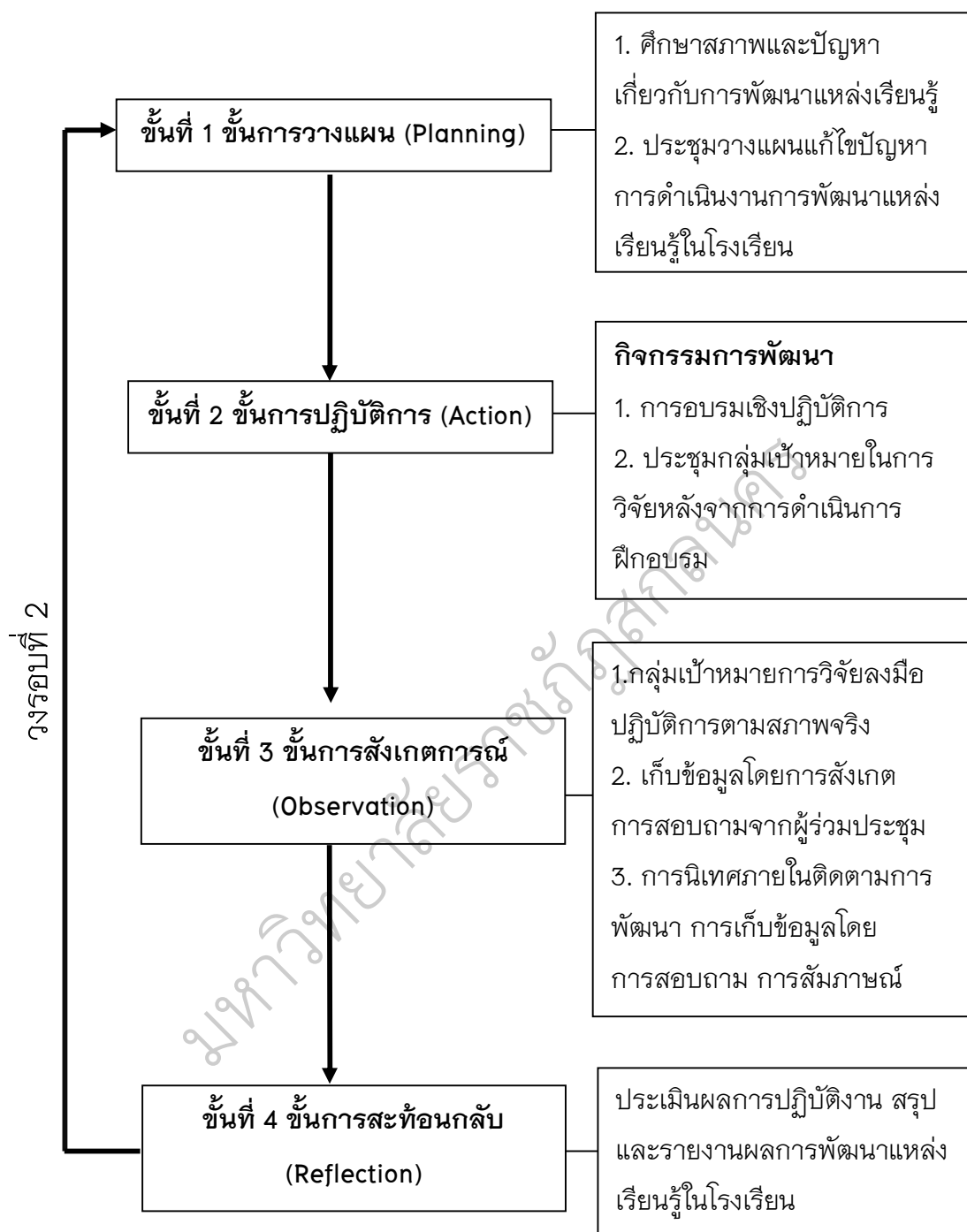
5.2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action) เป็นขั้นนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นตอนการวางแผนดำเนินการ โดยวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข และการกำหนดแผนควรจะมีการยืดหยุ่นปรับได้

5.3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) เป็นขั้นตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเข้ามาช่วย

5.4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นขั้นสุดท้ายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการประเมินการทำงาน ตรวจสอบกระบวนการในการแก้ปัญหาหรือสิ่งที่ เป็นข้อจำกัด โดยมีดำเนินการ2วงรอบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)ตามแนวคิดของKemmis และMc Taggart (Kemmis and Taggart.1998; อ้างถึงในองอาจ นัยพันธ์. 2551 :301-303) ได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งโนนคำ ประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูพานวิทยาดังภาพประกอบ1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นียมศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้นยิ่งขึ้นจึงได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการศึกษาค้นคว้า และการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบแบบแผนที่ชัดเจน โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก่งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาหรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ให้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการวางแผน(Planning) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาหารือร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไขตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหาและนำปัญหานั้นมากำหนดแนวทางในการแก้ไขอย่างไร

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติการ (Action) เป็นขั้นนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นตอนการวางแผนดำเนินการ โดยวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข และการกำหนดแผนควรจะมีการยืดหยุ่นปรับได้

1.3 ขั้นตอนการสังเกตการณ์ (Observation) เป็นขั้นตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเข้ามาช่วย

1.4 ขั้นตอนการสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นขั้นสุดท้ายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการประเมินการทำงาน ตรวจสอบกระบวนการในการแก้ปัญหา หรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัด

2. ครู หมายถึงข้าราชการครู และพนักงานราชการ ซึ่งทำหน้าที่สอนในโรงเรียนแก่งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

3.การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก่งโนนคำประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยดำเนินการ2วงจร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือขั้นตอนการวางแผน (Planning) ขั้นตอนการปฏิบัติการ (Action)ขั้นตอนการสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection)

4.กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน แบ่งเป็น

4.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย

4.1.1 ผู้วิจัยคือ ครูสายผู้สอนโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงอาหาร ปีการศึกษา 2555 ที่สนใจทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงอาหารจำนวน 1 คน

4.1.2 ผู้ร่วมวิจัยคือ กลุ่มครูสายผู้สอน โรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงอาหารจำนวน 13 คน

4.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

4.2.1 กลุ่มตัวแทนนักเรียนโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงอาหาร ปีการศึกษา 2555 จำนวน 85 คน

4.2.2 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆของโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงอาหาร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาฝ่ายบริหารของโรงเรียน จำนวน 8 คน

4.2.3 กลุ่มผู้นิเทศ คือ กลุ่มครูสายผู้สอนโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงอาหารปีการศึกษา 2555 จำนวน 5 คน ที่มีความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

4.2.4 วิทยากรคือ ผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน” จำนวน 1 คน

5. แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร แหล่งความรู้ที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์ของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์ ประกอบด้วย

5.1 แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

5.1.1 ห้องสมุด

5.1.2 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5.1.3 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

5.1.4 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

5.1.5 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม

5.1.6 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ

พลศึกษา

5.1.7 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 5.1.8 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

5.1.9 ห้องศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

5.1.10 ห้องศูนย์การเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5.1.11 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

5.2 แหล่งเรียนรู้ด้านส่งเสริมวิชาการ

5.2.1 ห้องดนตรี

5.2.2 ห้องพยาบาล

6.การอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การอบรมที่เน้นให้ความรู้ และให้ครูได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดแหล่งการเรียนรู้

7.การนิเทศภายใน หมายถึงการให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนที่ปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้คำแนะนำ การตรวจผลงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ร่วมกันเสนอแนะและปรับปรุงการทำงาน พร้อมทั้งหาทางช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างลงมือพัฒนาแหล่งเรียนรู้